

Bulletin SAS 2/2025

Milí členovia SAS,

s potešením nadväzujeme na milú tradíciu Bulletinu SAS, v ktorom sa postupne predstavujú jednotlivé morfológické pracoviská na Slovensku. Tentoraz je to Ústav anatómie Jesseniovej lekárskej fakulty Univerzity Komenského v Martine. Anatómia je od nepamäti základom medicínskeho poznania – priestorom, kde sa prelína vedecká presnosť s hlbokou úctou k ľudskému telu. Pomôžem si citátom anonymného autora: „*Anatómia odhaľuje harmóniu medzi tvarom a funkciou — poéziu vpísanú do ľudského tela.*“

Tieto slová vystihujú podstatu nášho odboru a aj poslanie nášho ústavu. Snažíme sa, aby študenti nevnímali anatómiu len ako súbor latinských názvov a štruktúr, ale ako

spôsob myslenia, ktorý spája poznanie, úctu a pochopenie človeka v jeho celistvosti. Popri akademickej práci kladieme veľký dôraz aj na ľudský rozmer – na priateľské vzťahy, spoluprácu a atmosféru vzájomného rešpektu, ktorá robí naše pracovisko priateľským a ľudsky inšpiratívnym prostredím.

V mene celého kolektívu Ústavu anatómie vám prajeme, aby ste nadchádzajúce obdobie prežili v zdraví, v tvorivej energii, s radosťou a pokojom v duši.

S úctou,

Desanka Výbohová

**vedúca Ústavu anatómie
Jesseniova lekárska fakulta UK v Martine**

Z našich pracovísk

Dnes predstavujeme: **Ústav anatómie Jesseniovej LF UK v Martine**

História pracoviska

Ústav anatómie Jesseniovej lekárskej fakulty Univerzity Komenského v Martine (JLF UK) má dlhoročnú tradíciu, ktorá siaha do roku 1966, keď vznikol ako súčasť vtedajšej Katedry teoretických disciplín. Od akademického roku 1971/1972 sa pracovisko osamostatnilo a začalo pôsobiť ako Katedra anatómie. V rokoch 1975 – 1991 bolo začlenené do Katedry anatómie, histológie a embryológie, no od roku 1991 opäť funguje ako samostatný Ústav anatómie.

V úplných začiatkoch pôsobili na ústave len dvaja pedagógovia – docent MUDr. Juraj Minár, CSc., ako prvý vedúci ústavu, a MUDr. Ján Urda, ako asistent. V šesťdesiatych rokoch na ústave krátkodobo pôsobili MUDr. Smolko a MUDr. Ivánková a od roku 1967 MUDr. Kamil Belej. Postupne sa pedagogický kolektív rozrastal. Začiatkom sedemdesiatych rokov sa do výučby na istý čas zapojili MUDr. Mária Randáková, RNDr. Zora Beniačová, MUDr. Matilda Gombošová. V rokoch 1977-1978 na ústave začali pôsobiť MUDr. Alžbeta Búnová a MUDr. Milan Mello. Po odchode MUDr. Beleja, MUDr. Randákovvej, MUDr. Gombošovej a RNDr. Beniačovej na začiatku osemdesiatych rokov doplnili kolektív MUDr. Yveta Moravčíková (neskôr doc. Yveta Mellová, CSc.) a RNDr. Magdaléna Marčeková v rokoch 1984 a 1985. Po odchode prof. Juraja Minára do dôchodku nastúpili v roku 1995 dve nové asistentky – MUDr. Gabriela Hešková a MUDr. Lenka Kunertová.

Ústavu anatómie v priebehu rokov

V roku 1999 sa k tímu pridala MUDr. Desanka Výbohová, ktorá vystriedala MUDr. Búnovú. MUDr. Mella po roku 2012 krátkodobo nahradil MUDr. Mgr. Peter Štiak a neskôr v roku 2019 MUDr. Dagmar Kalenská, PhD. V posledných rokoch sa tím rozšíril o RNDr. Alenu Mazurákovú, PhD., MUDr. Sandru Hurta Csizmár, PhD. a MUDr. Katarínu Leškovú, PhD., ktoré nastúpili v rokoch 2023 a 2024.

Neoddeliteľnou súčasťou pracoviska sú aj nepedagogickí zamestnanci, ktorí zabezpečujú jeho každodenné fungovanie. V súčasnosti sú to sekretárka Mgr. Stanislava Šebová Mrvečková, laborantka Ľubomíra Ľuptáková, pitevný zriadenec Jaroslav Vajda a upratovačka Oľga Ondříková.

Súčasná zloženie Ústavu anatómie na foto:

Gabriela Hešková, Lenka Kunertová, Stanislava Šebová Mrvečková, Jaroslav Vajda, Oľga Ondříková, Sandra Hurta Csizmár + Míla Hurta, Alena Mazuráková, Dagmar Kalenská Ľubomíra Ľuptáková, Yvetta Mellová, Desanka Výbohová, Katarína Lešková, Iryna Samec Zavhorodnia

Vedenie ústavu sa počas rokov vyvíjalo v duchu kontinuity a odborného rastu. Od jeho založenia v roku 1966 až do roku 1991 stál na jeho čele docent, neskôr profesor MUDr. Juraj Minár, CSc. Po ňom vedenie prevzala MUDr. Yvetta Mellová, CSc., ktorá bola v roku 1993 vymenovaná za vedúcu ústavu. Od roku 2022 až dodnes zastáva funkciu vedúcej Ústavu anatómie doc. MUDr. Desanka Výbohová, PhD.

Sídlo a priestory Ústavu anatómie JLF UK

Ústav anatómie sídli v budove Teoretických ústavov Viliama Mézeša na Malej Hore 4. Na výučbu má ústav k dispozícii päť moderných učební, vybavených multimediálnou technikou a samozrejme pitevnú. Priestory a učebne Ústavu anatómie prešli kompletnou a modernou rekonštrukciou v roku 2016. V priestoroch pred vstupom do anatomickej pitevne sme v roku 2024 zriadili pamätník ako poďakovanie darcom za ich cenný dar, ktorý prispieva k

vzdelávaní a vedeckému výskumu. Prednášky sa konajú v prednáškových miestnostiach JLF UK na Novomeského 7, 036 01 Martin.

Budova Teoretických ústavov Viliama Mézeša

Na pamiatku darcom za ich mimoriadny dar
...ich životy pokračujú v našich vedomostiach...

Pedagogická činnosť

Ústav anatómie JLF UK zabezpečuje výučbu pre slovenských aj zahraničných študentov všeobecného a zubného lekárstva ako aj pre študentov nelekárskych študijných programov, a to ošetrovatel'stvo, verejné zdravotníctvo a pôrodná asistencia. Okrem toho je pracovisko angažované aj vo vzdelávaní v oblasti anatómie pre vybrané študijné programy Žilinskej univerzity, čím rozširuje svoju pedagogickú činnosť aj mimo rámca JLF UK.

Výučba anatómie v lekárskom študijnom programe prebieha dvojsemestrálne a pozostáva z prednášok, praktických a pitevných cvičení. Počas tohto obdobia študenti absolvujú komplexnú výučbu zahŕňajúcu všetky oblasti anatómie človeka. Na JLF UK je výučba tradične štruktúrovaná do logicky usporiadaných tematických celkov zahŕňajúcich axiálny skelet, anatómiu končatín a orgánové systémy. Získané poznatky zo systematickej anatómie sa následne využívajú pri štúdiu topografickej anatómie.

Študenti nelekárskych študijných programov absolvujú výučbu anatómie v jednosemestrálnej forme. Obsah výučby je koncipovaný tak, aby im poskytol základné poznatky o anatomických štruktúrach človeka, nevyhnutné pre výkon ich budúcej profesie.

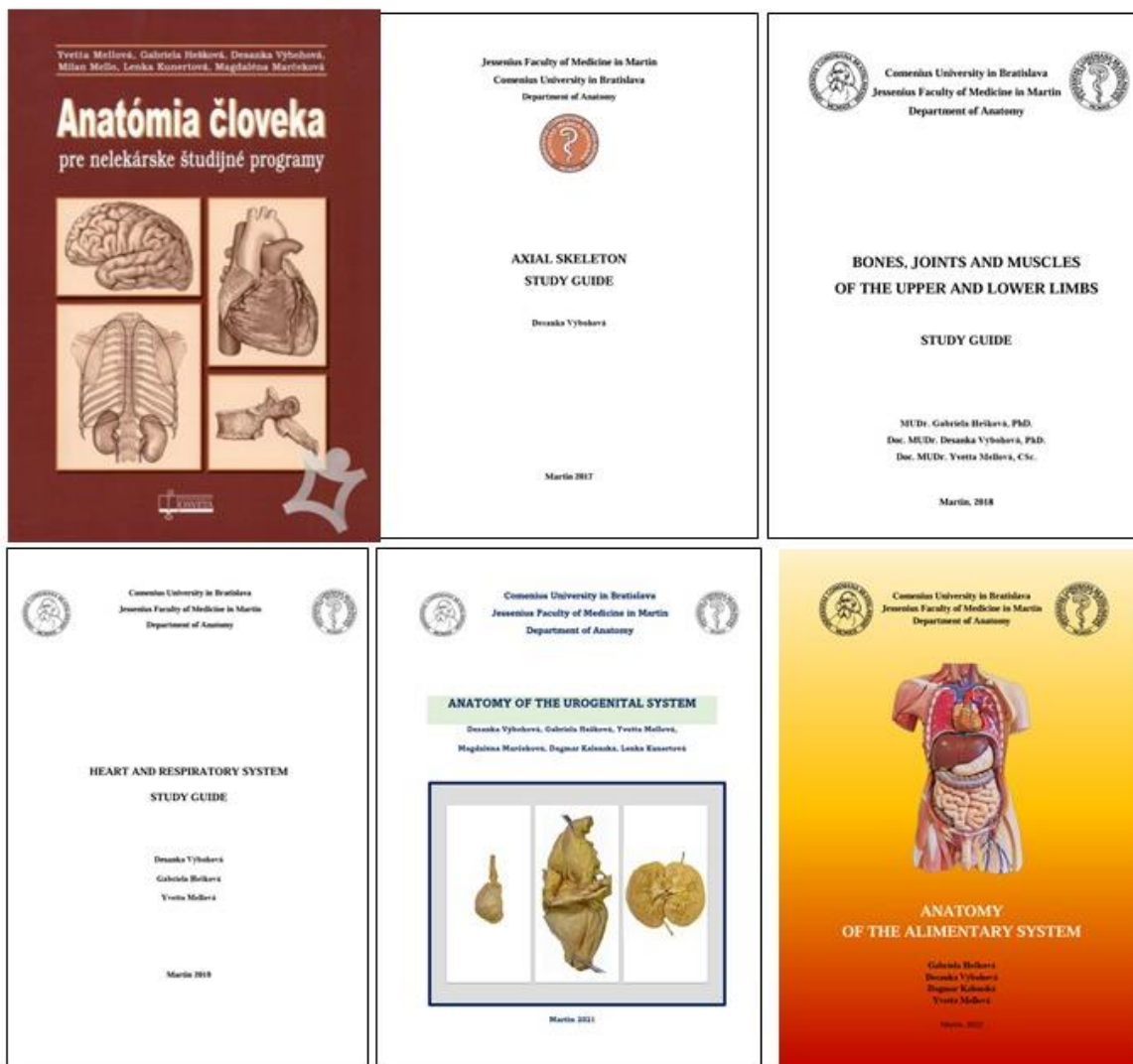
Praktikárne Ústavu anatómie

Výučba v pitevni Ústavu anatómie

Pedagogická činnosť Ústavu anatómie JLF UK vychádza z dlhodobej tradície kvalitnej výučby. Patrí sem štúdium prostredníctvom využívania anatomických učebníc a atlasov, suchých kostených preparátov, rôznorodých anatomických modelov, formalínom-fixovaných kadáverických preparátov a samotná anatomická pitva. Súčasne sa vo výučbe uplatňujú aj digitálne nástroje a moderné didaktické pomôcky, ktoré zvyšujú názornosť a interaktivitu výučby. Digitálny anatomický pitevný stôl Anatomage používame od roku 2025. Umožňuje trojrozmerné zobrazenie ľudského tela s vysokou úrovňou detailu, čo študentom poskytuje možnosť vizualizovať anatomické štruktúry vo vrstvách a rezoch (tzv. digitálna anatomická pitva). Oblíbené sú aj možnosti digitálneho testovania, či tvorby kvízov z rôznych oblastí anatómie. Rovnaké aplikačné prostredie je sprístupnené aj na tabletoch, ktoré študenti môžu využívať priamo počas výučby alebo počas samostatného štúdia. Pedagogický proces na Ústave anatómie JLF UK je v súčasnosti navrhnutý tak, aby zohľadňoval princípy tzv. vzdelávania orientovaného na študenta (student-centred learning), v ktorom sa kladie dôraz na aktívnu účasť študentov vo výučbe. Popri tradičných formách výučby (prednáška, odborný výklad) sa uplatňuje aktivizácia študentov, najmä v rámci praktických cvičení, a to formou každoročne zavádzaných inovatívnych prístupov pri učení, zapájania starších študentov do procesu výučby prvákov, zohľadňovania individuálnych potrieb a možností v rámci jednotlivých študentov alebo skupín a prepájania teoretických poznatkov s klinickými súvislosťami.

Výučba na Ústave anatómie je tak dynamická, didakticky inovatívna a otvorená moderným formám učenia, pričom dôraz sa kladie na rozvoj kritického myslenia, samostatnosti a prepojenia teórie s praxou. Významnou súčasťou pedagogickej činnosti Ústavu anatómie je aj systematická tvorba a aktualizácia výučbových materiálov. Kolektív pracovníkov ústavu pripravuje a priebežne dopĺňa študijné podklady – od sprístupnených prezentácií a prednáškových materiálov až po množstvo samostatných cvičení dostupných pre študentov v

prostredí Moodle, ktoré im pomáhajú efektívne sa učiť. Pre zahraničných študentov boli vypracované učebné materiály v anglickom jazyku (Study Guides) pre jednotlivé bloky anatomickej výučby. Postupne sa pripravujú aj nové materiály, tradičné aj inovatívne, určené pre slovenských i zahraničných študentov, s cieľom zjednotiť a modernizovať prístup k štúdiu anatómie.

Podujatia a projekty mimo výučby

Ústav anatómie sa aktívne zapája do tzv. „mimovýučbových aktivít“. Pravidelne už od prvého ročníka sa ústav zúčastňoval v súťaži medikov MedGames. V posledných rokoch sme každoročne súčasťou MedGames Junior pre študentov 1. - 3. ročníka. Prostredníctvom praktických úloh a klinických situácií overujú svoje vedomosti a zručnosti z anatómie v praktických situáciách.

Ústav sa tiež tradične prezentuje počas Dní otvorených dverí JLF UK, kde budúci uchádzači o štúdium získavajú prehľad o formách výučby, cieľoch predmetu a výučbových pomôckach. Ústav anatómie sa aktívne zapája aj do podujatia Martinská detská univerzita, ktoré sa každoročne teší veľkému záujmu verejnosti.

Detská univerzita na JLF UK – workshop na Ústave anatómie

Vedecko-výskumná činnosť

V minulosti sa vedecko-výskumná činnosť ústavu zameriavala na štúdium portálneho riečišťa pečene, ultraštruktúru periférneho nervového systému. Ústav sa tiež zapojil do výskumu vplyvu dojčenia na fyzický vývoj dieťaťa v spolupráci s katedrou antropológie Prírodovedeckej fakulty UK. Dlhodobu sa rozvíja interdisciplinárna spolupráca s klinickými pracoviskami – najmä s Ústavom patologickej anatómie a Ústavom súdneho lekárstva, Otorinolaryngologickou klinikou, Rádiologickou klinikou a Ústavom histológie a embryológie. V poslednom období sa pracovníci ústavu ako spoluriešitelia podieľali na viacerých vedecko-výskumných projektoch (VEGA, KEGA, resp. APVV) zameraných na zmeny mikrocirkulácie pri chronických dermatózach, štúdium neurotoxických a cytotoxických účinkov ionizujúceho žiarenia v mozgu, antiapoptotických a reparačných proteínov pri nádorových ochoreniach, účinkov fyto-substancií v chemopreventívnych modeloch experimentálnej mamárnej karcinogenézy a experimentálnym modelom globálnej mozgovej ischémie. Ako hlavní riešitelia v grantových úlohách sa pracovníci ústavu venovali histotoxicite lokálnych anestetík a štúdiu krvných a lymfatických ciev v zdravej koži a v léziách chronických dermatóz.

Aktuálne sa pracovisko vedecko-výskumne zameriava predovšetkým na dve oblasti. Prvou oblasťou záujmu je morfológická a morfometrická variabilita kostných štruktúr, identifikácia klinicky významných variácií s cieľom ďalej rozšíriť analýzy v rámci multidisciplinárneho prístupu. Ďalej sa ústav orientuje na problematiku mikroplastov, ich detekciu v ľudských tkanivách ako perspektívnej interdisciplinárnej oblasti výskumu s cieľom

rozšíriť tieto aktivity aj o praktickú stránku identifikácie mikroplastov a zároveň prispieť k zvyšovaniu povedomia o tejto problematike v odbornej i laickej verejnosti.

Ústav anatómie dlhodobo podporuje vedecko-výskumnú činnosť študentov a ich aktívnu účasť na Študentskej vedeckej odbornej činnosti a Študentskej vedeckej konferencii. Medzi úspešných riešiteľov patrila Branislava Švihorík, ktorý vytvoril množstvo anatomických kadaverických preparátov a demonštroval ich praktické využitie vo vzdelávaní medikov. Významné výsledky dosiahla aj Iryna Zavhorodnia, ktorá v akademických rokoch 2022/2023 a 2023/2024 získala ocenenia aj v zahraničí za práce venované vývinovým anomáliám a klinickej anatómii štítnej žľazy.

Súčasným témam ŠVOČ sa zameriavajú na modernizáciu výučby anatómie prostredníctvom digitálneho pitevného stola, identifikáciu anatomických variácií v ľudskom skelete, prácu s osteologickým a kadaverickým materiálom, ako aj na nové smery výskumu – napríklad skúmanie výskytu mikroplastov v ľudských tkanivách a ich prieniku cez biologické bariéry. Tieto aktivity významne prispievajú k rozvoju vedeckého myslenia a odbornej kompetencie študentov.

Branislav Švihorík

Iryna Zavhorodnia

Ústav anatómie JLF UK sa profiluje ako pracovisko, ktoré spája tradičné hodnoty s moderným prístupom k výučbe anatómie. Cieľom ústavu je poskytovať vzdelávanie, ktoré je odborne presné, pedagogicky moderné a zároveň reflektuje etický rozmer. Vďaka prepojeniu tradície, modernej technológie a aktívneho vzdelávacieho prístupu sa usilujeme, aby výučba anatómie nebola len pasívnym prenosom poznatkov, ale komplexným a aktívnym procesom formujúcim medicínske klinické myslenie, profesionálny prístup ale aj morálnu a etickú pripravenosť študentov, budúcich lekárov či pracovníkov v zdravotníctve.

Katarína Lešková, Alena Mazuráková, Yvetta Mellová a Desanka Výbohová

Ústav anatómie

Jesseniova lekárska fakulta UK v Martine

EACA a ISCAA 2025

V dňoch 25. – 27. júna 2025 otvorila svoje brány vo francúzskom meste Rouen lekárska fakulta Univerzity v Rouen, aby privítala vo svojich priestoroch anatómov a morfológov z celého sveta. Práve tu sa v týchto dňoch uskutočnil medzinárodný kongres klinickej anatómie (EACA a ISCAA). Slovensko na kongrese zastupovali pedagógovia Ústavu anatómie Lekárskej fakulty UPJŠ v Košiciach a Ústavu anatómie a Ústavu histológie a embryológie Univerzity Komenského v Bratislave. Počas podujatia prezentovali svoj výskum, diskutovali o nových metódach výučby a vymieňali si skúsenosti s odborníkmi z celého sveta.

Bohatý vedecký program zahŕňal prednášky a posterovú sekciu. Prednášky boli rozdelené do viacerých sekcií: neuroanatómia, anatómia hlavy a krku, anatómia pohybového aparátu, plastická chirurgia, lymfatický systém. Na konci druhého kongresového dňa v príjemnej atmosfére slávnostného večera prof. Duparc ohúril svojou hrou na klavíri. Tento kongres bol skvelou príležitosťou na prehlbovanie medzinárodnej spolupráce a na posilnenie vedeckých a pedagogických väzieb v oblasti anatómie.

ISMS 2025

XXIX. medzinárodné sympóziu morfológických vied (ISMS 2025) sa konalo v Lisabone v Portugalsku **od 23. do 26. júla 2025**. Kongres, organizovaný pod záštitou Portugalskej anatomickej spoločnosti a Medzinárodného výboru pre sympóziá morfológických vied, niesol ústrednú tému **"Morfológické vedy: Základy pre život"** ("Morphological Sciences: Foundations for Life"). Sympóziu sa uskutočnilo v priestoroch NOVA Medical School a prilákalo účastníkov z takmer 50 krajín, ktorí zdieľali vedomosti a učili sa o avantgardných konceptoch v oblasti anatómie a súvisiacich témach.

ISMS 2025 bolo po skončení ocenené prestížnou **Cenou Leonarda da Vinciho** za výnimočný spôsob, akým posilnilo medzinárodné vzťahy medzi inštitúciami a odborníkmi v morfológických vedách.

Jedným z významných momentov konferencie bolo aj oficiálne potvrdenie, že ďalšie stretnutie ISMS v roku **2028 sa bude konať v Bratislave**, pričom hlavným organizátorom bude tím pod vedením prof. Ivana Vargu. Podporiť ho v jeho snahe pritiahnúť kongres na Slovensko prišla svojim vystúpením aj prezidentka SAS prof. Ingrid Hodorová.

MORPHOLOGY 2025

Na Lekárskej fakulte **Univerzity Palackého v Olomouci v Českej republike** sa v dňoch **7. až 9. septembra** konala medzinárodná konferencia **Morphology 2025**, ktorej sa zúčastnili aj členovia Slovenskej anatomickej spoločnosti so svojimi vedeckými príspevkami. Z celkového počtu odborných výstupov bolo príspevkov so slovenskými autormi 11 prednášok a 32 posterov.

Jazykom konferencie Morphology 2025 bola slovenčina, čeština a angličtina, pričom príspevky boli rozdelené do viacerých okruhov: neurovedy, molekulová a bunková biológia, experimentálna a vývojová morfológia, histológia, klinická anatómia, antropológia, výučba a anatomická terminológia, rôzne. Úvodné slovo predniesol prednosta Ústavu anatómie doc. RNDr. Petr Mlejnek, Ph.D. Nasledovali príspevky autorov, ktorých práce boli ocenené Českou a Slovenskou anatomicou spoločnosťou a Českou histo- a cytochemickou spoločnosťou. Veľký úspech na konferencii zožali aj tri pozvané prednášky. Popri odborných prednáškach sa konal aj workshop vedený doc. Mgr. Kateřinou Čížkovou, Ph.D., ktorá priblížila moderné prístupy v analýze obrázkov pomocou programu ImageJ s využitím umelej inteligencie. Po workshope nasledovala posterová sekcia a stretnutie Českej anatomickej, Českej histo- a cytochemickej spoločnosti a Slovenskej anatomickej spoločnosti. Vo večerných hodinách prebehla prehliadka Kaplnky božieho tela, kde si poslucháči mohli vypočuť nádherný koncert speváckeho zboru.

<https://nan.upol.cz/morphology2025/media/galerie/1-SCHU9064.JPG>

Oznamy

Vážení členovia SAS,

1/ Každoročne v tomto čase si vás dovoľujeme vyzvať aby ste nám zaslali **návrhy na ocenenia** vašich publikácií za uplynulý kalendárny rok. Žiadame vás preto aby ste nám najskôr **do konca apríla 2026** zaslali poštou alebo mailom svoje návrhy spolu s **1 výťahom práce** a s uvedením aktuálneho **kvartilu (Q)** a **IF časopisu v roku, kedy bola práca publikovaná!**

2/ V predstihu vás informujeme, že na **Anatomickom ústave** Lekárskej fakulty **UK v Bratislave, SR** sa v roku 2026 uskutoční ďalší ročník morfolologickej konferencie s medzinárodnou účasťou **Morphology**. Presný termín oznámia organizátori neskôr.

3/ Keďže sa blíži termín, kedy sa máte možnosť rozhodnúť, na aké účely poskytnete podiel z daní, dovoľujeme si Vás v mene výboru SAS požiadať o **podporu** našej spoločnosti. Naše finančné možnosti sú výrazne obmedzené, a preto budeme veľmi vďační každému z Vás, kto sa rozhodne **darovať nám svoje 2%**.

4/ Výsledky súťaže **študentského sympózia EFEM**, ktoré sa konalo dňa 02. 09. v Salamanke v Španielsku, si môžete pozrieť tu:

<https://efem.eu/results-of-the-competiton-at-the-students-symposium-on-september-2nd-2025/>

Za našu spoločnosť sa, bohužiaľ, **nepodarilo zohnať žiadneho ochotného účastníka** 😞.

5/ V tomto roku sa svojho významného životného jubilea “abrahámovín” dožíva náš kolega z Ústavu anatómie LF UPJŠ v Košiciach, **doc. MUDr. Dalibor Kolesár, PhD.** Do ďalších rokov mu želáme pevné zdravie a roky nabité pracovnou energiou.

“Ad multos annos!”

6/ Kvôli zákonu o ochrane osobných údajov je prakticky **nemožné** dostať sa k informáciám, ako je napríklad dátum narodenia inej osoby. Preto, ak chcete pozdraviť niekoho z našich členov pri príležitosti **významného** životného jubilea (50 rokov, 55r.,...), dajte nám o tom vedieť 😊.

7/ **Zoznam členov predsedníctva SAS na roky 2022 - 2026:**

1/ doc. MUDr. Ingrid Hodorová, PhD.,	prezident	ingrid.hodorova@upjs.sk
2/ doc. MVDr. Štefan Tóth, PhD.,	viceprezident	stefan.toth1@upjs.sk
3/ doc. MVDr. Květuše Lovásová, PhD.,	vedecký sekretár	kvetuse.lovasova@upjs.sk
4/ doc. MVDr. Iveta Domoráková, PhD.,	pokladník	iveta.domorakova@upjs.sk
5/ prof. MVDr. Silvia Rybárová, PhD.,	člen	silvia.rybarova@upjs.sk
6/ prof. MUDr. Štefan Polák, CSc.,	člen	stefan.polak@fmed.uniba.sk
7/ doc. MVDr. Jozef Mihalik, CSc.,	člen	jozef.mihalik@upjs.sk

Zoznam členov dozornej rady SAS na roky 2022 - 2026:

1/ doc. MVDr. Viera Almásiová, PhD.,	predseda	viera.almasiova@uvlf.sk
2/ doc. MVDr. Soňa Báľentová, PhD.,	člen	sona.balentova@uniba.sk
3/ doc. RNDr. Marianna Danková, PhD.,	člen	marianna.dankova@fmed.uniba.sk

Bulletin slúži výhradne pre internú potrebu členov Slovenskej anatomickej spoločnosti. Text neprešiel redakčnou a jazykovou úpravou. Zostavovatelia tohto čísla: doc. MUDr. Desanka Výbohová, PhD., doc. MVDr. Květuše Lovásová, PhD., Mgr. Andriana Pavliuk-Karachevtseva, PhD., MVDr. Andrea Kreheľová, PhD., a doc. MVDr. Jozef Mihalik, CSc.